

Vi besökte även ett hem för äldre. Det vanligaste i Kuba är att man tar hand om sina äldre i familjen, men de som inte har familj, eller som av andra orsaker inte kan bo hemma, kan få bo på ålderdomshem. Man har inte eget rum, utan delar med tre-fyra andra, men det ordnas med olika aktiviteter som musik, handarbete, träning. Även här upplevde vi värme och tillit mellan boende och personal.

På Kuba använder man en hel del behandlingar som vi inte gör i Sverige. På rehab-centren som vi besökte, med fysioterapeut, arbetsterapeut och läkare, använder man t.ex. elektroterapi, koppning, magnetterapi och ultraljud. Man har förstås vanlig träningsutrustning också, tyvärr ofta sliten, och inte av nyaste modell, på grund av begränsade resurser. Detta kompenseras man, som överallt på Kuba, med stor uppfinningsrikedom.

Vi hann också med att träffa en läkare som arbetade med alternativ medicin. I Sverige är de flesta skeptiska till alternativ medicin, vår grupp var inget undantag. Men man kunde inte låta bli att undra lite när man fick höra vilka resultat denna läkare hade fått av sina behandlingar med blomterapi, koppning och pyramidvatten (vatten som stått under toppen av en liten pyramidformad konstruktion).

En av de stående punkterna på varje resa är ett besök på ett ögonsjukhus. Dels för att se deras behandlingar, men också för att få höra om *Operacion Milagro* – Mirakeloperationen. Det började med att Kuba skulle hjälpa Venezuela med

Behandling med HeberProt av diabetessår /Foto Gun Ståhlberg

en alfabetiseringskampanj. Men lärarna upptäckte att många hade starr och därför svårt att lära sig att läsa. Fidel Castro bad ögonläkarna i Kuba att de skulle åta sig att operera dem. Efter fyra månader hade man opererat tusentals. Idag har miljontals personer, i Venezuela och andra länder i Latinamerika, opererats för starr och fått sin syn tillbaka.

USA försvårade tyvärr arbetet genom att förbjuda import av viss utrustning som man skulle köpa från Tyskland. Apparaterna hade kameror tillverkade av Kodak. Tyskland fick byta ut dem och sedan kunde handeln ske.

En favorit i repris var besöket på Amor y Esperanza, ett center för ungdomar och unga vuxna med Downs syndrom. Förra gången fick vi se deras arbete med måleri, den här gången bjöds vi på ett fantastiskt dansuppträdande som mynnade ut i allmän vild dans där alla var uppe på benen och stuffade runt.

Organopónico – ekologiskt stadsjordbruk – hör också till de stående punkterna. Inga kemikalier används i odlingen, varken som gödsel el-

ler bekämpningsmedel. Den här organoponicon som vi besökte var väldigt stor och förutom grönsaker hade man även fruktträd samt hästar, ankor, grisar m.m.

Lite nedslående var det att höra att i detta bördiga land Kuba måste man importera nästan 80 procent av sina livsmedel. På frågan varför, fick vi svaret att nästan ingen vill arbeta i jordbruket. Utbildning i Kuba är gratis, och då utbildar man sig hellre till ingenjör eller annat än att bli bonde.

Vår resa började och slutade i Havanna. Däremellan reste vi österut till Cienfuegos, Santi Spíritus och Trinidad, för att sedan vända österut till Viñales och Pinar del Río. Vi hann också med en dag på Topes de Collantes, en stor nationalpark med överflöd av grönska, höga berg, vattenfall som slutar i små, mycket små, sjöar där man kan bada.

Efter två veckor med studiebesök, sight-seeing, salsa, bad och utflykter var det dags att åka hem. Sammantaget var det en lärorik resa med många oförglömliga möten och upplevelser.

Gun Ståhlberg